

Temaplan klima, energi og miljø Hustadvika kommune 2030 Handlingsdel

Innledning

Hustadvika kommunes temaplan for klima, energi og miljø er delt i tre deler; et plandokument (hoveddokument), en mål- og strategidel og en handlingsdel. Plandokumentet inneholder en kortfattet gjennomgang av overordnede mål og strategier, samt konkrete tiltak. Handlingsdelen av klima, energi og miljøplanen er utarbeidet på grunnlag av mål- og strategidelen.

I mål- og strategidelen peker vi på utfordringsbildet og kunnskapsgrunnlaget, og på satsningsområder og definerte mål. På de fleste områdene er det behov for konkrete prioriteringer og innsats for å oppnå målsetningene. Handlingsdelen er en liste over tiltak og prioriterte arbeidsoppgaver som vil bidra til å nå målene i strategidelen. Handlingsdelen vil fungere som en prioritert arbeidsliste i organisasjonen.

Tiltak som krever økt finansiering, må meldes inn som del av økonomiplanprosessen (HØP). Handlingsdelen vil være en hjelp til å konkretisere og prioritere innsatsen. Tiltakene tar utgangspunkt i de virkemidler som kommunen sitter på. Det er også i forbindelse med flere av målene pekt på tiltak der kommunen er samarbeidsaktør eller pådriver.

Lovverket og sentrale føringer endrer seg relativt raskt på klima-, energi og miljøområdet, og spesielt innenfor energi og klimagassreducerende tiltak endrer både samfunnet og politikken seg raskt. Handlingsdelen er derfor gitt en varighet på 4 år, fra 2023 til ut 2026. Tiltak og aktiviteter skal vurderes årlig og nødvendige kostnader innarbeides i kommunens budsjett-, handlings- og økonomiplan (HØP).

Prioritet, fremdrift og gjennomføring

Dersom det skal oppnås høy måloppnåelse, vil en måtte gjennomføre tiltakene innenfor tidshorisonten til handlingsplanen. I handlingsdelen er det likevel angitt en prioritering fra 1-3, der 1 indikerer tiltak med høyest prioritet. Prioriteringen er bestemt ut fra hvilken effekt en venter av tiltaket, og forutsetninger for at tiltaket skal bli realisert. Usikkerhet knyttet til finansiering innebærer at enkelte tiltak som kan gi god effekt likevel er gitt lavere prioritet.

A) Klimagassutslipp og -opptak Hustadvika kommune er en klimaklok kommune		
Strategimål:	Prioritet	Tiltak
Innføre styringssystemer rettet mot klima, energi og miljø innad i kommunens virksomhet	1	Integrere og prioritere klima-, energi og miljømålene i all kommunal planlegging.
	1	Inkludere mål og tiltak i klima-, energi og miljøplanen i kommunens budsjett- og handlingsplanprosess (HØP), instruksjer og rutiner
	1	Utarbeide årlig klimahandlingsplan med ansvarsfordeling og tallfesting av antatt klimagasskutt (klimabudsjett), med utgangspunkt i mål og tiltak i klima-, energi og miljøplanen
	1	Sikre finansiering av tiltak gjennom kommunens budsjett og økonomiplan (HØP), eksterne støtteordninger og samarbeid med eksterne aktører, som for eksempel Miljødirektoratet og Enova.
	1	Utarbeide en strategi for klimagassutslipp, naturvern, transport, energibruk, og materialvalg ved større utbyggingsprosjekter
	1	Stille klima-, energi og miljøkrav i relevante kommunale tilskuddsordninger
	1	Involvere ungdomsrådet i politiske saker som gjelder klima-, energi- og miljø
	Gjennomføre kommunale anskaffelser som stimulerer til innovasjon og bærekraft	1
1		Etterspørre utslippsfrie og lavutslippsløsninger i driftstjenester og i egen maskinpark
2		Vektlegge klima som tildelingskriterium ved alle anskaffelser
2		Prioritere sirkulære løsninger, som reparasjon og gjenbruk fremfor kjøp av nytt ved kommunale anskaffelser og byggeprosjekter
2		Stille krav om høy sorteringsgrad for byggeavfall ved egne prosjekter
2		Ta klima-, energi og miljøhensyn i hele verdikjeden og gjennom hele byggeprosjekts levetid
2		Etterspørre nullutslipp, samlasting og ruteeffektivisering ved vare- og tjenesteleveranser
2		Etterspørre nullutslipp- eller lavutslippsløsninger i kollektivtransport, i samråd med fylkeskommunen
Føre en bærekraftig arealpolitikk med klimavennlig arealplanlegging og tettstedsutvikling	3	Stille krav om fossilfri bygge- og anleggsvirksomhet ved egne prosjekter
	1	Utarbeide metode for arealregnskap og vurdere arealnøytralitet i kommuneplanens samfunnsdel og arealdel
	1	Plassere ny industri primært på allerede nedbygde arealer.
	1	Sikre god energiutnyttelse ved energikrevende virksomheter, blant annet gjennom løsninger for gjenbruk av overskuddsvarme
	1	Samarbeide med landbruks-, skogbruksnæring og utbyggere for å unngå nedbygging av natur og kulturlandskap og minimere tap av dyrka og dyrkbar mark, myr og våtmarksområder
Fremme klimavennlige løsninger for transport og framtidig transportbehov på land og til havs	2	Prioritere fortetting og transformasjon ved planlegging av boligbygging og handels-, service- og tjenestetilbud
	1	Legge til rette for økt gange, sykling og bruk av kollektivtransport gjennom arealplanlegging, samarbeid med fylke og stat, og egne tiltak
	1	Sikre at alle nyinnkjøpte kommunale kjøretøy (personbil og lett varebil) er nullutslippskjøretøy
	1	Legge til rette for lading og energistasjoner (biogass, hydrogen, batterielektrisk) og parkering av utslippsfrie kjøretøy sentrale steder i kommunen
	1	Søke tilskuddsmidler for etablering av ladere på kommunale områder
	2	Planlegge for at nye større utbyggingsprosjekter skal ligge sentrumsnært eller langs kollektivakse med hyppige avganger og gang- og sykkelvei til sentrum
	2	Tilrettelegge for ladeinfrastruktur i kommunen gjennom etablering eller kommunalt tilskudd til etablering
	3	Legge til rette for utleie av elsykler
Inspirere, veilede og utvikle klimabevisste ansatte og innbyggere – holdningsskapende arbeid	3	Tilrettelegge for ladeinfrastruktur for landstrøm ved kommunale kaianlegg
	1	Få på plass mer kompetanse innen klima, energi- og miljøveiledning i kommuneorganisasjonen
	1	Styrke intern klima-, energi og miljøopplæring blant ansatte (e-læringskurs o.l)
	1	Utarbeide og gjennomføre undervisningsprosjekt i skoler og barnehager om konkrete klima-, energi- og miljørettede tiltak
	1	Redusere fysiske møter og jobbreiser gjennom aktiv bruk av IKT-løsninger
	2	Utarbeide en helhetlig kommunikasjonsstrategi for klima, energi og miljø
	2	Tilrettelegge for klimavennlige handlinger, f.eks. sykkeltdag, støtteordning for elsykler, reparasjonsverksted, redesign av brukte klær mv.
	2	Informere om, arrangere og delta på minst en klima, energi og miljøaksjon i året
Fremme lokale og regionale samarbeid om grønn omstilling	2	Gjennomføre minst ett forbildeprosjekt årlig som synliggjør kommunens ambisiøse klima-, energi- og miljøinnsats.
	2	Utvikle og organisere kommunal bilpool, med bl.a. minibuss til internt bruk
	1	Stimulere til grønn omstilling i alle selskap med kommunal eller interkommunalt eierskap
	1	Samarbeide med kraft- og nettselskap for å sikre langsiktig energiplanlegging i kommunen
	1	Fortsatt deltager i interkommunale og regionale klima- og miljønettverk
	1	Søke tilskuddsmidler sammen med næringslivet for å fremme samarbeid for å redusere klimagassutslipp
	2	Utrede mulighet for samkjøring/logistikkplan for kommunens leverandører og øvrig næringsliv i kommunen
2	Pådriver for biogassproduksjon som eier av avfallsselskap og stor landbrukskommune	
2	Tilby relevante møteplasser og delta i prosjekt for å fremme lokalt samarbeid for innovative løsninger og fremtidsrettede næringer	

B) Klimatilpasning		
Hustadvika kommune er en klimatilpasset kommune		
Strategimål	Prioritet	Tiltak
Kartlegge og øke kunnskapsnivået for farer knyttet til klimaendringer	1	Søke Miljødirektoratet om tilskudd til kunnskapsoppbygging om klimaendringer og klimatilpasningstiltak
	1	Utarbeide strategi for flom- og overvannshåndtering
Legge vekt på samfunnsikkerhet, beredskap og klimatilpasningstiltak i all fysisk planlegging og tilrettelegging	1	Jevnlige risiko og sårbarhetsanalyser
	1	Krav om at klimatilpasning skal være et utredningstema i all arealplanlegging og alle utbyggingsprosjekt
Utarbeide gode rutiner for informasjon og varsling	1	Ha en oppdatert overordnet beredskapsplan med rutiner for informasjon og varsling ved klima og miljørelaterte hendelser
Styrke det innovative arbeidet, med sikte på digitalisering og effektivisering av virksomheter	2	Investere i SD-systemer (sentrale driftsanlegg)
Prioritere naturløsninger som forebyggende tiltak	1	Relevante planer for utbygging, fortetting og transformasjon skal ta hensyn til behovet for åpne vannveier, overordnede blågrønne strukturer, og forsvarlig overvannshåndtering
	1	Ivareta våtmarksområder og kantsoner i all arealplanlegging
	2	Bevaring, restaurering eller etablering av naturbaserte løsninger (slik som eksisterende våtmarker og naturlige bekker eller nye grønne tak og vegger, kunstige bekker og basseng mv.) skal foretrekkes. Avvik må begrunnes
	3	Reetablere åpne vannveier for å få bedre kontroll på overvannet

C) Energibruk Hustadvika kommune er energieffektiv og klimavennlig		
Strategimål	Prioritet	Tiltak
Skaffe oversikt over energikilder og forbruksmønster i alle kommunale bygg	1	Installere energioppfølgingssystemer for alle kommunale bygg
	1	Gjennomføre kartlegging av energibruk i kommunale bygg
	2	Kurs av relevante ansatte innen energiledelse
Gå over til klimavennlige energiløsninger og øke bruk av fornybare energikilder i alle bygg i kommunalt eie	1	Omlagning til klimavennlige energiløsninger i alle kommunale bygg og utleieboliger som ikke har det
	2	Går over til LED-lys langs vei og i bygg der dette ikke er gjennomført
	2	Økt bruk av lokal energiproduksjon (solceller, varmepumper, osv.) i kommunale bygg
	3	Utrede muligheten for bruk av fornybare energikilder i kommunale bygg (f.eks. solcellepaneler) (søke ENOVA midler)
Energieffektivisere kommunale bygg	1	Arbeide for intern holdningsendring gjennom opplæring i enkle energi-effektiverende tiltak
	1	Skifte til energieffektive lyspærer, automatisk nattsinking av temperatur o.l.
	1	Etterisolering, utskifting av vinduer o.a. vedlikeholdsarbeid ved behov – Søke tilskuddsmidler med f.eks. ENOVA
Være pådriver for bruk av klimavennlige energiløsninger	1	Søke om midler på tvers av enheter for å forsterke søknader
	1	Pådriver for utslippsfri byggvarme i utbygginger
	1	Pådriver for energiutveksling mellom industri og næring
	1	Pådriver for mer fornybar energi til industri og næring
	2	Opprette retningslinjer og rutiner for søknader til tilskuddsordninger (Klimasats, ENOVA)
	2	Gå i dialog med industri om bruk av spillvarme
	2	Samordnede søknadsprosesser og knytte til seg eksterne aktører (næring, kommuner o.l.)
	2	Gjøre rede for muligheter for nærvarme – termiske lager (f.eks i boligfelt)
	2	Stimulere til økt bruk av lokal energiproduksjon hos innbyggerne og næringslivet gjennom informasjon- og holdningskampanjer
	3	Stimulere til økt bruk av lokal energiproduksjon hos innbyggerne og næringslivet gjennom oppretting av kommunale tilskuddsordninger
Sette strenge miljøstandarder for kommunale nybygg	1	Nye kommunale bygg skal sertifiseres i henhold til minimum BREEAM Very Good, Svanemerket eller andre, tilsvarende miljøsertifiseringer
	1	Kreve energivennlige produkter og tjenester i alle offentlige anskaffelsesavtaler
	1	Ved kommunale nybygg og renoveringer skal energieffektivisering og fornybar energiproduksjon inngå i prosjektet.

D) Blå og grønn næring		
Hustadvika kommune går foran for bærekraftig verdiskapning		
Strategimål	Prioritet	Tiltak
Være kunnskapsformidler, saksbehandler og kontrollinstans innen tilskuddsforvaltning	1	Være en kompetent rådgivende instans innen tilskuddsforvaltning
	1	Bruke tilskuddsmidlene/støtteordningene kommunen forvalter på landbruksområdet målrettet for å redusere utslipp
Stimulere til innovasjon og bærekraftig næringsutvikling	2	Kartlegge potensial for biogassproduksjon og være pådriver for etablering av biogassanlegg, bruk av gassen og bioresten
	2	Koordinere og være pådriver for økt utnyttelse av matavfall, husdyrgjødsel og andre organiske ressurser i kommunen til biogass, både fra jordbruk og andre primærnæringer
	2	Inspirere til økt bruk av sirkulær tankegang gjennom veiledning og kompetanseheving
Veilede næringsdrivende mot en mer miljøvennlig driftsform	1	Pådriver for økt innsamling av landbruksplast
	2	Pådriver for økt kunnskap og erfaringsutveksling om klimatilak i jordbruket og klimahensyn i offentlige anskaffelser gjennom for eksempel kurstilbud, nettverkssamarbeid og undervisningsopplegg
	2	Pådriver gjennom for eks. kursing for klimaoptimal skjøtsel, spesielt overfor de mange små skogeierne
Føre en balansert forvaltning av landbruksjord, myr og skog	1	Stans eller reduksjon av omdisponering og utbygging i myr
	1	Dispensasjon for vern av matjord skal kun innvilges for nasjonalt viktige samfunnsinteresser, og kun når det ikke finnes alternativt areal, og eventuelle dispensasjoner skal ha krav om høy utnyttelse av arealene
	1	Maks omdisponering av matjord med 25 daa per år
	2	Forvalte egen skog klimavennlig gjennom en kommunal skogforvaltningsplan
	3	Opprette og fordele stimuleringstilskudd til skogforvaltning
Legge til rette for et balansert havbruk gjennom god arealplanlegging	1	Sikre balansert arealbruk av sjøarealene gjennom bestemmelsene i Interkommunal sjøområdeplan for Aukra og Hustadvika
	1	Bidra til kunnskapsheving knyttet til forholdene i kommunens havområder og havbunn gjennom deltagelse i nasjonale og regionale kartleggingsprosjekt
	2	Samarbeide med havbruksbedrifter og -organisasjoner for å skape et fossilfritt og mer bærekraftig havbruk
Legge til rette for god og forutsigbare rammevilkår for den lokale produksjonen av mat	1	Delta i og dra nytte av samarbeidet gjennom prosjektet «Fyrtårnprosjekt for bærekraftig matproduksjon»
	2	Økt bruk av krav og kriterier i offentlige mat- og drikkeanskaffelser om bruk av lokale matvarer

E) Natur og Miljø		
Hustadvika kommune har bærekraftig og mangfoldig natur og miljø		
Strategimål	Prioritet	Tiltak
Øke kompetanse om bærekraftig natur- og arealforvaltning	1	Styrke intern naturforvaltnings- og miljøopplæring (f.eks. e-læringskurs, interne retningslinjer)
	1	Gjennomføre kursing av plan- og byggesaksbehandlere om naturforvaltning
	2	Informere og veilede innbyggerne om skjøtsel og biologisk mangfold (for eksempel gjennom sosiale medier, hjemmesiden, brosjyrer, temakvelder eller prosjekt)
Sikre tilgang til friluftsområder og legge til rette for opplevelse, rekreasjon og læring i naturen	1	Støtte opp om, delta i og bidra til barnehagene og skolene sine friluftsprosjekter
	2	Sikre friareal og turveier gjennom kartlegging og arealplanlegging
Sikre et rikt naturmangfold	2	Verne om naturmangfoldet gjennom utarbeidelse av en kommunedelplan eller temaplan for naturmangfold
	2	Lage en instruks for ivaretagelse av naturmangfold i samarbeid med personell med fagkompetanse innen biologi/naturforvaltning
	2	Legge til rette for insektsvennlig beplantning og areal i kommunen
	2	Samarbeide om forvaltningssaker og prosjekter knyttet til naturvern- og dyrefredningsområder
	2	Legge til rette for bruk av naturen uten at den slites ut (f.eks. sherpatrapper, planker, broer, parkeringsplasser)
Sikre god økologisk og kjemisk kvalitet i sjøen, og i lokale bekker og vann	1	Følge opp tiltakene i Regional vassforvaltningsplan (kartlegging, iverksetting av tiltak og oppfølging)
	1	Følge opp og oppgradere offentlig og private avløpsanlegg i tråd med gjeldende avløpsrammeplan
	1	Avslutte bruk av gummigranulat i alle kommunale og klubbeide anlegg, og arbeide for andre miljøvennlige alternativ
	1	Ivareta naturmiljøet gjennom restriktiv arealplanlegging i og langs vassdrag, innsjøer, fjorder og sjøområder, herunder vannmiljø
Motvirke gjengroing og hindre spredning av fremmede arter	2	Kartlegge og utforme tiltaksplan for nedkjemping av fremmede arter
	2	Fjerne sitkagran som er en fare for sikkerheten til, og forringer verdien av, kulturminner, -miljøer og -landskap (f.eks. gjennom å opprette tilskuddsordning for skogbruk)
	3	Leie inn beitedyr til å vedlikeholde kommunale eiendommer som gror igjen (Nofence)
Bevare, forvalte og formidle kulturarven	1	Stimulere til fortsatt jordbruksdrift og husdyrhold, for å hindre gjengroing av verdifullt kulturlandskap
	1	Bidra til utvikling av kunnskap gjennom å delta i prosjekter og ved å dele kunnskapen opparbeidet gjennom deltagelse i slike (som f.eks. KlimaROS-prosjektet)
	2	Integrering av kulturmiljøinteresser i kommunens beredskapsplaner
Følge opp og forhindre forsøplings- og forurensningssaker	1	Iverksette tiltak for lokalisering, opprydding, fjerning og forhindring av villfyllinger og ulovlige avfallsplasser
	1	Søke om midler gjennom Norges Bondelag og Gjensidiges Bærekraftfond til å gjennomføre forskjellige lokale tiltak for opprydding av landbruksplast
	1	Opprette en støtteordning med midler til klubbene som har banedrift for å gjøre tiltak mot spredning av gummigranulat
	1	Ta hensyn til støypromatikk i framtidig arealplanlegging (T-1442)
	3	Inkludere bestemmelser om lysforurensing i reguleringsplaner
Legge til rette for ombruk, deling og materialgjenvinning	1	Kartlegge graden av gjenbruk i egne virksomheter og utarbeide retningslinjer for kommunens bruk av møbler og utstyr
	1	Legge til rette for gjenbruk av kommunens møbler og utstyr (gjennom f.eks. lagerutsalg)
	1	Informere, tilrettelegge og støtte oppunder initiativ som for eksempel reparasjonsverksteder, gjenbruk og reparasjon av tekstiler, byttedager, deleordninger, nabolagsdyrking, mv
	1	Undervise i redesign som del av kunst og håndverk i skolen, jf. ny læreplan i grunnskolen i 2019
	2	Etablere sirkulære sentra/arrangement som møteplasser for folk for å låne, leie, bytte, reparere og kjøpe ombrukte materialer.
Legge til rette for en høyere grad av kildesortering og sikre en god kvalitet på sorteringen	1	Legge til rette for høy utsorteringsgrad i kommunens eget avfall
	1	Kreve høy utsorteringsgrad og lav avfallsgenerering i egne bygg- og anleggsprosjekter
	1	Fase ut unødvendig engangsplast og redusere plastbruken i egen virksomhet
	1	Pådriver for økt utsortering av landbruksplast
	2	Legge til rette for lett tilgjengelige sorterings- og innsamlingspunkt
Redusere matsvinnet og øke bruken av lokale matvarer ved kommunale virksomheter	1	Kartlegge matsvinn i kommunal virksomhet
	1	Iverksette tiltak for å redusere matsvinn i kommunal drift og i innkjøpte tjenester
	1	Øke fokus på matsvinn og klimavennlig kosthold i mat- og helsefaget i skolen
	2	Opprette samarbeid med lokale virksomheter, bønder, frivillige lag og organisasjoner om produksjon og salg av lokalmat
	2	Øke bruk av lokalproduserte matvarer i all kommunal matsservering